

Przedstawiony projekt podejmuje temat rozwoju rolnictwa, oraz towarzyszących temu zjawisku zmian społecznych, kulturowych i osadniczych na przykładzie trzech stanowisk znajdujących się na terenie Azji Południowo – Zachodniej – są to: Gurga Chiya (5000-3500 BC) w irackim Kurdystanie, Nippur (4000- 2000 BC) w Iraku, oraz Tel Qedesh w Izraelu (3700-2500 BC).

Ewolucyjne zmiany, takie jak udomowienie roślin wieloletnich oraz intensyfikacja uprawy roli, o których mowa będzie w przedstawionym streszczeniu, początek swój znajdują w epoce neolitu (młodszej epoki kamienia), rozwijają się w chalkolicie (epoce miedzi), a osiągają swoje apogeum w epoce brązu – czyli okresie powstania pierwszych miast. Udomowienie roślin oraz zwierząt, które były częścią rewolucji neolitycznej, miały kulturotwórczy charakter stanowiąc pewnego rodzaju wyzwalacz rewolucji urbanistycznej, powodując szybki wzrost populacji – a więc także osad. Nadwyżki pożywienia, powstające w kolejnych okresach rozwoju społeczności rolniczych, doprowadziły do wykształcenia się grup zawodowych, które zostały zwolnione z konieczności produkcji żywności. Spowodowało to powstanie i rozwój takich dziedzin jak metalurgia, produkcja tekstyliów, handel czy administracja. Rośliny stanowiły zatem fundamentalną rolę w rozwoju gospodarczym i przekształceniach społecznych na terenie starożytnego Bliskiego Wschodu. Jakkolwiek jednak udomowienie zbóż jest tematem który był wielokrotnie badany, to zjawisko udomowienie drzew owocowych i roślin wieloletnich pozostaje niedostatecznie rozpoznane, a warte zbadania - zwłaszcza w kontekście wpływu działań człowieka na proces udomowienia. Okres między pierwszymi osadami neolitycznych rolników, a powstaniem miast liczy około 4000 lat. W tym czasie, oprócz zwiększenia skali oraz udoskonalenia sposobu upraw roślin jednorocznych, nauczono się również upraw roślin wieloletnich, o zastowaniu w handlu (takich jak drzewa oliwne, figowce, daktylowce) oraz przemyśle – np. tekstylnym (len).

Pojawienie się upraw roślin wieloletnich sygnalizuje istotne zmiany - takie jak intensywne przekształcanie przez człowieka środowiska naturalnego (np. wycinanie lasów pod pola uprawne), a także pojawienie się idei własności. Celem mojego projektu jest zbadanie tych właśnie zmian, jakie zaszły w rolnictwie w okresie tranzytowym – między uprawami na niewielką skalę, których celem było zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności, a uprawami rynkowymi, powstałymi jako efekt stabilizacji społeczeństwa i nadwyżek żywności. Zbadam więc jakie rośliny dołączyły do grona uprawianych, a także kiedy, i w jaki sposób, przebiegało udomowienie roślin wieloletnich. Podejmę się próby wzbogacenia wiedzy na temat sposobu upraw – nawadniania, nawożenia – oraz techniki siewów i zbiorów. Pozyskane dane umieszczę w kontekście dotychczasowych badań dotyczących zmian społecznych oraz kulturowych w epoce chalkolitu. Realizacja przedstawionego projektu pozwoli rozpoznać pobieżnie dotąd przebadany okres chalkolitycznej transformacji z rolnictwa uprawianego w mikroskali, do wielkoskalowych upraw rynkowych, oraz uzupełnić wciąż trwającą dyskusję na temat procesów urbanizacyjnych.